

také. A 101/359. sz. századnak, mely ruhagyűjtő munkásszázad volt, egy derék és emberséges katonatiszt állt az élén: Ocskay László. Eredetileg az ún. zsidó hadviseltek bizottságának irányítása alatt dolgoztak. Ez a bizottság a Zsidó Tanács székházában, a Síp utca 12.-ben működött. 1944 decemberében felállították Budapesten a gettót, és ezt a századot akarták megbízni a gettó rendjének fenntartásával. A nyilasok ehhez nem járultak hozzá, és a századot áttelepítették az Abonyi utcába, a zsidó gimnázium épületébe. Ez már kívül esett a gettón. A század az SS-nek dolgozott, és bármennyire különös is, de az SS védelme alatt állt. Stella Adorján segítségével, aki sok magas katonai kitüntetés birtokosaként tartalékos tiszt volt, a század 25 tagja különleges egységgé szervezte magát dr. Wilhelm György vezetése alatt. Kapcsolatba lépett a Nemzetközi Vöröskereszttel is. A Nemzetközi Vöröskereszt T-egységeként az üldözött zsidók megsegítésének és mentésének munkájában, és ellenállási akciókban is közreműködött (lásd a 29. fejezetet).

A szövetségesek győzelme már csupán idő kérdése volt, a Szálasi-kormány azonban úgy tett, mintha nem állt volna a küszöbön a végső összeomlás. Komoly formában foglalkozott a zsidókérdés különféle vonatkozásaival, így a munkaszolgálatosok ügyével is. 1945. január 15-én például a nyilas honvédelmi minisztérium megkísérelte kideríteni, hogy még hány munkaszolgálatos-század létezik, ezek helyileg hol vannak és mit csinálnak.²⁰⁷ Hat nappal később a Fővezérség rendeletet bocsátott ki, és ebben megtiltotta, hogy keresztény magyarok, legyenek akár katonák vagy polgári személyek, érintkezést tartsanak fenn zsidó munkaszolgálatosokkal.²⁰⁸ Ez azonban már csak a haláltusájukat vívó nyilasok és náciak görcsös kapkodásának egyik utójele volt. A munkaszolgálatosokat és a többi zsidót továbbra is kínozták, ám egyre jobban szorult a hurrok a nyakukon a szövetségesek diadalmas előnyomulása folytán. Magyarországon április 4-én végleg felszabadult. A náci befolyási övezetbe hurcolt munkaszolgálatosoknak és más zsidó deportáltaknak még egy hónapot várniuk kellett, hogy a Harmadik Birodalom maradék vezérei feltétel nélkül megadják magukat.

A munkaszolgálatosok segélyezése

A munkaszolgálati rendszer 1939. évi felállítását követően néhány hónappal a központi zsidó szervezetek kezdtek egyre komolyabb figyelmet fordítani a zsidó hadviseltek és katonai szolgálatot teljesítők jogaival és érdekeivel kapcsolatos kérdésekre. Ebben az ország legnagyobb és anyagiilag is legerősebb szervezete, a Pesti Izraelita Hitközség (PIH) járt az élen. A PIH égisze alatt 1939 novemberében megalakították a Hadviseltek